

Po Česku jezdí půl milionu kradených aut. Zloději mají nejraději značku Volkswagen, zvláště oblíbený je model Passat v černé barvě (vlevo). V autobazarech se dá koupit nejen kradený vůz s papíry, ale i technický průkaz bez auta.

Jsem zloděj aut a je mi hej

Vláda přiznala tristní výsledky dosavadního boje s gangy lupičů aut

Po letech nečinnosti chce vláda učinit přítrž eldorádu automafii. Ministerstva se ale na konkrétních krocích neumějí shodnout. Krást auta a kšeftovat s nimi je pořád snadné. Tento byznys pouze mění pravidla: auta se dnes kradou hlavně na náhradní díly.

Patřte k dvaceti tisícům Čechů, kterým loni ukradli auto, a máte strach i o svůj nový vůz? Ministerstvo vnitra vám slibuje, že teď už vás nenechá na holičkách. Ve své zatím utajované zprávě, kterou má TÝDEN k dispozici, popsalo katastrofální situaci: mafie lupičů aut jsou prostlé do státní správy. Zároveň na papír hodilo smělé plány, jak proti gangům zakročit. Jejich uskutečnění je ale v nedohlednu.

Z tuzemských ulic a parkovišť mizí denně v průměru 55 vozů, což je desetkrát více než v osmimilionovém Rakousku. Zloději aut v Česku si tak přijdou po dealerech drog a obchodnících s lidmi na největší zisky pocházející ze zločinu (loni podle odhadu necelé tři miliardy korun).

„Bez radikální změny přístupu policie a součinnosti s dalšími zainteresovanými subjekty není možné tento stav zásadním

způsobem změnit,“ píše se v dokumentu. Kšeftům s kradenými auty, jichž po českých silnicích jezdí půl milionu, nestojí na rozdíl od jiných zemí v cestě zatím téměř žádná omezení. Podle dokumentu, jehož projednání vláda už několikrát odložila, má podstatnou část ukradených aut na svědomí organizovaný zločin. Přitom policejní hlášení uvádějí, že zloději aut jsou ze tří čtvrtin jednotlivci. Tato statistika však podle materiálu „vypovídá spíše o schopnosti státních orgánů rozkrýt“ mafie autolupičů.

Maďaři deset let před námi

Langerovo ministerstvo chce například maximálně ztížit podvodnou legalizaci kradených aut a snížit tím zlodějům aut motivaci. Odborníci už řadu let upozorňují, že k tomu je potřeba změnit pravidla obchodování s ojetinami a vraky a způsob jejich registrace.

Ministerstvo navrhuje zavést důkladné kontroly identifikačních znaků vozidla před jeho registrací. Mají být povinné pro všechny kupce ojetých vozů nebo aut „vylepšených“ náhradními díly z jiných aut. Zatím je pracovník Státní technické kontroly povinen pouze pohledem porovnat, zda takzvaný VIN kód na motoru souhlasí s údajem uvedeným v dokumentech – ne-

musí zkoumat, zda VIN kód a další identifikační znaky nebyly vsazeny dodatečně. Maďarsko, kde se v 90. letech auta kradla zhruba ve stejném množství jako u nás, tyto kontroly zavedlo už před deseti lety a počet ukradených vozů tam klesl na čtvrtinu.

V Česku se už čtyři roky odkládá on-line propojení databáze STK, podle níž bude možné kliknutím zjistit, zda auto prohlídkou skutečně prošlo a jak dlouho trvalo. Ministerstvo dopravy včas nepřipravilo výběrové řízení. Tentokrát slibuje zavedení databáze do půl roku.

Zločinci jistě tuší změny a v posledních letech se začínají orientovat na krádeže aut na náhradní díly – auto je během několika hodin rozebráno a na černý trh jdou pouze jeho části. Souvisí to s marketingovou strategií automobilek: maximálně stlačit cenu nového vozu a kasírovat pak hlavně za drahé náhradní díly a opravy v autorizovaných servisech. Kdo by odolal pokušení pořídit tentýž díl za zlomek ceny na vrakovišti, kde je kontrola původu problematická?

V současnosti se na díly krade až 80 procent aut. V autě, do něhož se pak zamontují, pak případné kontroly uniknou snáze než celý uloupený vůz: většina dílů žádná identifikační znaky nemá. „V EU se proto

Zásah pražské policie proti ukrajinskému gangu zlodějů aut. „Tahle skupina byla výjimečná, nebyli tam žádní Češi,“ říká velitel celé akce, major Aleš Haisl. Bandě byly prokázány krádeže několika desítek vozů.

Tady se prodávají kradená auta. Přimo před registračním místem magistrátu a STK v Praze-Bohdalci prodal podezřelý mladík vůz uloupený německému turistovi v Harrachově.

Major Aleš Haisl, šéf pražských policistů, kteří řeší krádeže aut. „Gangy zlodějů pracují jako dobře organizovaná mezinárodní firma.“

Nejčastěji kradené značky

2006

- 1 Volkswagen
- 2 Škoda
- 3 Ford

2007

- 1 Volkswagen
- 2 Ford
- 3 Škoda

Zdroj: Policie ČR, údaje za Prahu

TYDEN

Počet odcizených vozů

V polovině 90. let se počet ročně ukradených aut blížil třiceti tisícům. Podle odborníků je však trh s ojetinami nasycen, a proto klesá i množství ukradených aut.

* do konce března

Zdroj: MV ČR

TYDEN

Skandál v STK

V dokumentu ministerstva vnitra jsou i dosud nezveřejněné výsledky kontrol v STK. Proběhly v letech 2004-2005 a zjištění jsou alarmující. V přítomnosti kontrolora z ministerstva dopravy bylo v STK prohlášeno za způsobilé k registraci jen 29 procent vozů. Když u technických prohlídek a ověřování legálního původu aut dozor z ministerstva nebyl, prošlo 90 procent aut! Kvůli podvodům však ministerstvo nechalo později zavřít jen několik z celkového počtu 350 STK.

zkouší na všechny části auta s lakem stříkat takzvané mikrotečky, které nesou miniaturní identifikátory. Bylo by to dobré zavést i u nás," říká analytička Jana Horáková z ministerstva vnitra. Její úřad také navrhuje zřídít elektronický registr vraků a technických průkazů „bouraček“. „Řidiči, kteří nechtějí podporovat podezřelé kšefty, si často stěžují, že úřady nemají zájem o dokumentaci vyfazených vozů a s papíry se pak čile obchoduje na černém trhu," podotýká Zbyněk Veselý ze Sdružení na ochranu vlastníků automobilů.

Ministerstvo dopravy však stále odmítá měnit praxi – je možné si třeba v bazaru legálně koupit technický průkaz bez auta. „Byl by to příliš velký zásah do svobody občanů," říká Josef Pokorný z odboru provozu silničních vozidel ministerstva. Právě ono torpédovalo snahy o zpřísnění kontrol ojetých aut už vícekrát v minulosti. „Měli jsme obavy, že tyto kontroly zbytečně zatíží lidi, jejichž ojetiny z trestné činnosti nepocházejí," prohlašuje Pokorný.

Změna se chystala už před pěti lety, když ministerstvo vedl lidovec Milan Šimonovský. „Považoval jsem takovou změnu za potřebnou a dal jsem tehdejšímu řediteli odboru silničních vozidel za úkol ji připravit. Ani za rok to nedokázal," tvrdí exministr. Právě proto prý Pokorného z postu sesadil. Ten ale výtky odmítá.

Slovinci se s tím nepárou

Člověk, který kupuje ojetý vůz, zatím sám na dobře připravený podvod nepřijde. Dokazuje to i příběh pana Milana z Prahy. Patří ke stovkám Čechů, kterým v zahraničí zabavili auto, protože bylo kradené. Jeho

Volkswagen Passat si nechali slovinští celníci. Jen ve Slovinsku se zabaví ročně sto českých aut pocházejících z krádeží.

Majitel konfiskovaného passatu se rozhodl, že po člověku, který mu auto prodal, bude chtít zpět peníze. „Přišel jsem o dovolenou a čtyři sta tisíc," říká pan Milan, který se živil jako obchodní inspektor. Příjmení zveřejnit nechce – na krku má totiž „flastr": slovinšský soud ho v nepřítomnosti poslal za řízení kradeného auta na rok do vězení, byl s osmnáctiměsíční podmínkou.

Nakonec měl štěstí. Nedávno se u plzeňského soudu domohl vrácení peněz za auto, které krátce předtím, než je koupil, někdo ukradl německému turistovi v Harrachově. To byl ojedinělý verdikt. Soudci se většinou spokojí s tvrzením žalovaných, že o kriminálním původu auta nevěděli. Celý případ však ukazuje, jak je jednoduché kradené auto legalizovat a pak s ním kšeftovat.

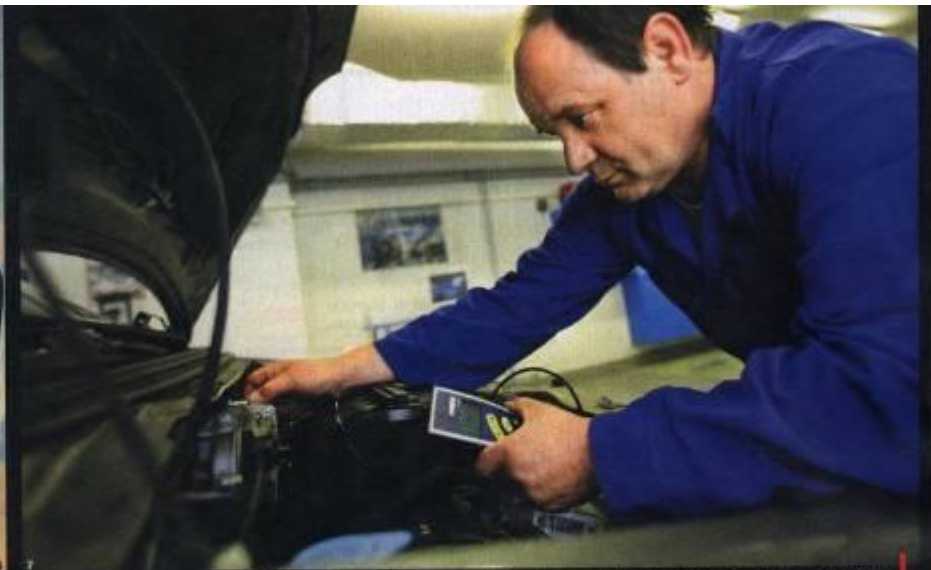
Pan Milan si přitom dal při koupi pozor: nekupoval za podezřele nízkou cenu někde na parkovišti, nýbrž u domu důvěryhodně působícího staršího pána. S sebou si vzal i známého z STK. Zkontrolovali VIN kód, dokumenty, od prodávajícího dostali i potvrzení z firmy Cebia, která původ vozidla proěřuje. Jenže vše bylo zfalšované.

Leopold Klíma – muž, který dotyčný vůz prodal – jako zločinec nevyhádá. Penzista v červené vestě se ve svém domě v Ledcích u Plzně tvářil zkormoučeně. Vypráví, stejně jako před soudem, že auto neukradl, ale koupil, a to na inzerát od pětadvacetiletého mladíka Jaroslava Ošmery. Předání auta a peněz podle něho proběhlo na parkovišti v Praze-Bohdalci, přímo před pobočkou magistrátu, kde se přihlašují auta. Obchodu ▶

Martin Pajer, ředitel firmy Cebia, která zájemcům prověří původ jejich vozu. „Když zjistíme, že auto je kradené, končí v rukou policie.“

Ministerstvo vnitra prosazuje, aby kontroly identifikačních znaků byly povinné pro všechny lidi, kteří si koupí ojetinu. Kontroly pro zájemce zatím provádí několik firem (snímek z Cebie).

Jak funguje mafie

V Česku se objasní jen přibližně sedmina případů krádeží aut, v Praze pět procent. V jiných zemích EU je úspěšnost několikanásobně větší, dokonce 60 procent uloupených aut policie najde. Česká policie se hájí tím, že lupiči jsou stále „solističtější“, k odblokování elektroniky třeba nyní používají speciální minipřístroj, kterému říkají „snickers“. To, co na začátku vypadá jako akce sólisty, funguje jako dobře organizovaná nadnárodní firma, na jejímž zisku se podílí mnoho specialistů.

Jeden takový větší koncert českých, moldavských a ukrajinských „umělců“ se přece jen podařilo přerušit zhruba před rokem týmu pražské policie vedenému Alešem Haislem. Policisté zapojili odposlechy a mohli sledovat akci od začátku do konce. Začalo to krádeží černého VW Passat z jedné pražské ulice. Šlo o objednávku: tato značka patří mezi zlodějí aut k nejoblíbenějším. Zakázka přišla od šéfa ansámblu z Kyjeva a žádala i konkrétní rok výroby (2005), přibližný počet najetých kilometrů a vybavení. Jeden člověk auto vyhledal, další otevřel, třetí je odvezl na hlídané parkoviště v jiné čtvrti. Ve sprátené dílně pak specialista přerazil jirný VIN kód a passat začínal získávat novou identitu.

Zatím řidič autobusové linky Kyjev–Praha dostal na Ukrajině balíček. Zásilku pak v Česku přebíral komplic a její obsah – ukrajinská espézetka a technický průkaz – pak dokončil proměnu totožnosti ukradeného auta. Nakonec přijíždí spolehlivý muž přímo z Kyjeva, vůz převezí na Ukrajinu, kde už čeká kupec. Některá auta, která gang ukradl, se prodala i v Česku. Policie prokázala bandě krádež 55 aut (32 získala zpět), 14 lidí dnes čeká ve vazbě na soud.

asistoval chlapec, který tvrdil, že je pracovníkem magistrátu. Vzal si technický průkaz a za deset minut byl z úřadu zpátky s vyplněnými údaji potřebnými k registraci auta.

U soudu pak Jaroslav Ošmera tvrdil, že Klímu nikdy neviděl. Někdo neznámý prý asi zneužil k prodeji kradeného auta jeho před časem ztracený občanský průkaz. Klímovo tvrzení, že jde o téhož muže, soudkyně Ivaně Žánové nestačilo. Pro ni byla důležitá kupní smlouva a ta se ukázala jako falešná (notářské razítko bylo podvržené). Pokud je ale ve hře falšování úřední listiny a možná i zapojení úředníků do legalizace kradených aut, proč to soudkyně neřešila a nepodala třeba trestní oznámení? „Proč? Byl to občanský spor a já řešila jen obchodní hledisko,“ říká Žánová.

Jsmo nepostižitelní

A trestní oznámení ani občanskou žalobu na Ošmeru kupodivu nepodal ani Klíma. Tvrdí, že „po zkušenostech u soudu“ nevěří v úspěch a nechce platit za advokáty. Případ ale měli možnost rozlousknout policisté, kteří Klímu vyšetřovali kvůli trestnímu oznámení pana Milana. Mluví plzeňské policie Ivana Telekešová říká, že k obvinění kohokoli jim chyběly důkazy. Existenci záhadného Ošmery a jeho případné kontakty na magistrátu policie zaprotokolovala, ale dále neřešila.

Telefonní číslo Jaroslava Ošmery je nedostupné, ve svém bydlišti na sídlišti v Praze-Bohnicích není k zastížení. Ať už auto ukradl kdokoli, je zarážející, že bylo tak snadno zaregistrováno a předtím prošlo kontrolou na STK. Na registrační listině

vydané pražským magistrátem je podepsán úředník Stanislav Gazdík. „Já jen porovnal data a ta byla v pořádku,“ říká. Kterou STK auto prošlo, říct odmítá a odkazuje na svého šéfa. Avšak ředitel odboru Josef Michalik má třítýdenní dovolenou.

Na propojení zlodějských mafí s policisty, úředníky či techniky, kteří by měli legalizaci ukradených aut zamezit, upozorňuje i zmíněný dokument ministerstva vnitra: „Tyto vazby mají zejména podobu neoprávněného poskytování informací z evidencí, informací o sledování činnosti pachatele, nezákonné dekriminlizace pachatelů trestných činů, umožnění nelegálního dovozu a registrace vozidel, vystavení protokolu o evidenční prohlídce vozidla bez jeho přistavení apod.“

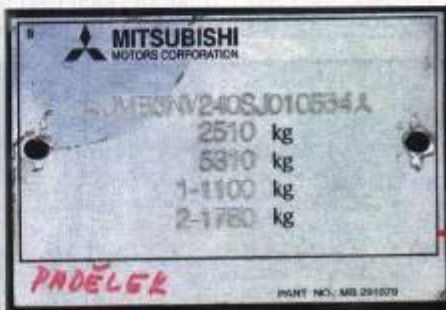
Aleš Haisl, pražský velitel policistů, kteří vyšetřují krádeže vozidel, si nevybavuje jediný případ, kdy by byl třeba někdo z registračních úředníků obviněn. „Když se mu u nesrovnalostí v dokumentech neprokáže úmysl, je nepostižitelný. Chceme výklad zákona změnit,“ slibuje Jana Horáková z ministerstva vnitra.

Ale nebude to jednoduché. Ministerstvo spravedlnosti nechce upravit ani jiný sporný paragraf trestního zákona. Podle něj totiž zloděj auta, který prohlásí, že se chtěl jen projet a auto našel už otevřené, nemůže být obviněn z krádeže a musí být puštěn na svobodu. „Tato změna by znamenala nesystémovou kazuistickou úpravu,“ odpovídá e-mailem ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil bez dalších podrobností.

Zloději aut se tedy o své zisky zatím asi nemusejí bát.

Vladimír Ševela ■

Původní a zfalšovaný VIN kód (Vehicle Identification Number). Zloději nechají přerazit padělek do útroby kradeného vozu.

Dnes je pracovník Státní technické kontroly povinen pouze pohledem porovnat, zda takzvaný VIN kód na motoru souhlasí s údajem uvedeným v dokumentech.